

ร่างพระราชบัญญัติ

กองทุนยุติธรรม

พ.ศ. ...

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๕ ประกอบกับ มาตรา ๔๐ และ ๔๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. ...”

คำอธิบาย ชื่อของพระราชบัญญัติควรคงชื่อ “กองทุนยุติธรรม” ที่เป็นชื่อเดิมไว้ เพราะเหตุว่ากองทุนยุติธรรมเดิมถูกจัดตั้งขึ้นเป็นเวลาพอสมควรจนเป็นที่รู้จักของประชาชน

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้น ๑๘๐ วันนับจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา

คำอธิบาย พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรมมีบทบัญญัติหลายส่วนที่กระทบกระเทือนถึงระบบการจัดการงบประมาณของหลายองค์กร หลังจากประกาศใช้พระราชบัญญัตินี้แล้วจึงสมควรที่จะกำหนดระยะเวลาบังคับใช้กฎหมายให้ยืดอกออกไปพอสมควรเพื่อให้ทุกองค์กรปรับตัวเข้ากับพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๓ ให้ยกเลิก “ระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยกองทุนยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๓”

คำอธิบาย กองทุนยุติธรรมที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัตินี้มีบทบาทหน้าที่แทนกองทุนยุติธรรมเดิมที่จัดตั้งโดยระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยกองทุนยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๓ จึงจำเป็นต้องยกเลิกกองทุนยุติธรรมเดิม

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนยุติธรรม

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการกองทุนยุติธรรม

“ผู้ยากไร้” หมายความว่า ผู้มีรายได้อันด้อยกว่าเกณฑ์ที่กำหนดโดยคณะกรรมการ

“ค่าใช้จ่ายในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม” หมายความว่า ค่าใช้จ่ายตามกฎหมายทั้งปวงที่เกิดขึ้นหรืออาจเกิดขึ้นเพื่อการร้องขอความเป็นธรรม อาทิ ค่าขึ้นศาล ค่าธรรมเนียมศาล ค่าใช้จ่ายในการพิสูจน์พยานหลักฐาน ค่าใช้จ่ายในการเดินเสฉงสู้บ ค่าใช้จ่ายในการสอบแนวเขตรังวัดที่ดิน ค่าใช้จ่ายทั้งปวงที่เกี่ยวกับแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศหรือทางดาวเทียม ค่าพาหนะ ค่าที่พัก ค่าเดินทาง รวมทั้งค่าใช้จ่ายที่จำเป็นอื่นๆตามที่คณะกรรมการกำหนด

“ผู้เสียหาย” หมายความว่า บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายจากการกระทำความผิดทางอาญา โดยตนมิได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับกรกระทำคามผิดนั้น

“จำเลย” หมายความว่า บุคคลซึ่งถูกฟ้องต่อศาลว่าได้กระทำความผิดอาญา

คำอธิบาย บทนิยามในพระราชบัญญัติมีคำที่น่าสนใจดังนี้

“ผู้ยากไร้” เจตนารมณ์ของกฎหมายคือการลดความเหลื่อมล้ำของคนในสังคม โดยการให้โอกาสกับผู้ยากไร้ในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม ดังนั้นกองทุนจึงมีเจตนารมณ์ในการช่วยเหลือผู้ยากไร้เป็นหลัก และจำต้องมีนิยามของ “ผู้ยากไร้” โดยพิจารณาจากรายได้และทรัพย์สินของบุคคล ทั้งนี้เพื่อให้การกำหนดรายได้ขั้นสูงและจำนวนมูลค่าทรัพย์สินของผู้ยากไร้สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามอัตราเงินเฟ้อ ดรรชนีผู้บริโภค และค่าครองชีพที่เพิ่มขึ้น พระราชบัญญัติฉบับนี้จึงไม่กำหนดรายได้และจำนวนมูลค่าทรัพย์สินไว้โดยตรง แต่ให้อำนาจคณะกรรมการกองทุนยุติธรรมเป็นผู้ออกประกาศกำหนดรายได้ขั้นต่ำและทรัพย์สินของบุคคลที่เข้ากรณีของผู้ยากไร้

การพิจารณาว่าบุคคลใดเป็นผู้ยากไร้ทำได้สองส่วนประกอบกัน คือ การพิจารณาจากรายได้ และ การพิจารณาจากมูลค่าทรัพย์สิน บางกรณี คนไม่มีรายได้ประจำ แต่มีทรัพย์สินมหาศาล ก็ไม่ถือว่าเป็นผู้ยากไร้ที่กองทุนสมควรช่วยเหลือ หรือคนที่มีรายได้ประจำมาก แต่ไม่มีทรัพย์สินเลย ก็ไม่อยู่ในความหมายของผู้ยากไร้เช่นกัน กล่าวโดยสรุป คือ กองทุนมุ่งช่วยเหลือผู้ที่ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ในการเข้าถึงความยุติธรรม โดยผู้ที่พอช่วยเหลือตนเองได้ก็ใช้ระบบการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมตามรูปแบบทั่วไป

“ค่าใช้จ่ายในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม” ที่มาจากบางส่วนจาก “ระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยกองทุนยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๓ ข้อ ๖” พระราชบัญญัตินี้รวมค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่มีขึ้นหรืออาจมีขึ้นในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมไว้เป็นค่าๆเดียวและกำหนดบทนิยามไว้ นอกจากนี้ คณะกรรมการยังมีอำนาจกำหนดค่าใช้จ่ายอื่นๆในการเข้าถึงความยุติธรรมเพื่อช่วยเหลือผู้ยากไร้ได้อีก หากมีค่าใช้จ่ายอื่นที่จำเป็นในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม

“ผู้เสียหาย” และ “จำเลย” มีที่มาจาก บทนิยามในพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ภารกิจอีกส่วนหนึ่งของกองทุนยุติธรรมคือการเป็นแหล่ง

เงินทุนให้กับคณะกรรมการคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลย ในคดีอาญาที่จัดตั้งโดย พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ดังนั้นจึงต้องคงนิยามกฎหมายทั้งสองฉบับให้เป็นแบบเดียวกัน

หมวด ๑

กองทุนยุติธรรม

มาตรา ๕ ให้จัดตั้ง “กองทุนยุติธรรม” ขึ้นมีฐานะเป็นนิติบุคคลอยู่ในสังกัดกระทรวงยุติธรรม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเป็นผู้แทนกองทุน โดยมีวัตถุประสงค์เป็นแหล่งเงินทุนให้กับผู้ยากไร้เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งเป็นแหล่งเงินทุนให้กับรัฐในการจ่ายค่าตอบแทนผู้เสียหาย ในคดีอาญาและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔

ให้กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพทำหน้าที่สำนักงานธุรการของกองทุน

คำอธิบาย กองทุนยุติธรรมที่จัดตั้งขึ้นจะมีฐานะเป็นนิติบุคคล เพื่อความสะดวกในการบริหารจัดการ กองทุนและเพื่อมีสถานะเป็นบุคคลตามกฎหมายที่จะสามารถรับช่วงสิทธิทางแพ่งจากผู้เสียหายหรือจำเลยที่ กองทุนให้ความช่วยเหลือได้

กองทุนยุติธรรมสังกัดอยู่ในกระทรวงยุติธรรม ซึ่งเป็นส่วนราชการที่มีภารกิจโดยตรงในการอำนวยความสะดวกยุติธรรมให้กับประชาชน

เมื่อกองทุนมีสถานะเป็นนิติบุคคลแล้ว จำเป็นต้องมี “ผู้แทนนิติบุคคล” ที่มีอำนาจลงนามผูกพันกองทุน ตามกฎหมาย จึงกำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเป็นผู้แทนกองทุน

กองทุนมีวัตถุประสงค์สำคัญ ๒ ประการ คือ ประการที่หนึ่ง ช่วยเหลือผู้ยากไร้ในการเข้าถึงความยุติธรรม ภารกิจนี้กองทุนจะพิจารณาช่วยเหลือผู้ยากไร้เป็นสำคัญ ประการที่สอง เป็นแหล่งเงินทุนในการเยียวยาผู้เสียหายหรือจำเลยในคดีอาญา ภารกิจนี้เป็นการเยียวยาตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ โดยเป็นการเยียวยาผู้เสียหายกับจำเลยทุกคนตามกฎหมายไม่จำกัดเฉพาะแต่ผู้ยากไร้ อย่างไรก็ตามก็ดี ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ก็กำหนดให้การเยียวยาผู้เสียหายและจำเลยต้องพิจารณาด้วยว่าผู้เสียหายและจำเลยมีหนทางเยียวยาทางอื่นด้วยหรือไม่ เท่ากับว่าหากผู้เสียหายหรือจำเลยมีหนทางเยียวยาด้วยตนเองแล้ว คณะกรรมการตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายฯ ก็จะไม่อนุมัติให้ ดังนั้นขอบเขตการใช้จ่ายเงินของกองทุนก็มุ่งเน้นช่วยเหลือเฉพาะผู้ยากไร้กับผู้ไม่มีหนทางอื่นในการเยียวยาความเสียหาย

กองทุนยุติธรรมจำเป็นต้องมีสำนักงานธุรการของกองทุนที่ทำหน้าที่รับคำร้อง ประสานงาน จัดประชุม คณะกรรมการ หรือดำเนินงานทางธุรการต่างๆ ผู้ร่างกำหนดให้กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพเป็นสำนักงานธุรการเพราะเหตุผลสองประการคือ ประการที่หนึ่ง ลดค่าใช้จ่ายของรัฐในการตั้งหน่วยงานใหม่ ประการที่สอง กรมคุ้มครองสิทธิเสรีภาพเป็นผู้รับผิดชอบกองทุนยุติธรรมเดิมอยู่แล้ว จึงมีความรู้และประสบการณ์ในการจัดการกองทุนยุติธรรมใหม่นี้

มาตรา ๖ รายรับของกองทุนประกอบด้วย

- (๑) เงินอุดหนุนที่รัฐบาลจัดสรรให้จากงบประมาณรายจ่ายประจำปีตามมาตรา ๑๑
- (๒) เงินสมทบที่เป็นค่าธรรมเนียมศาลที่ได้รับการจัดสรรประจำปีตามมาตรา ๒๑
- (๓) เงินสมทบที่เป็นค่าทนายความที่ได้รับการจัดสรรประจำปีตามมาตรา ๒๒
- (๔) เงินสมทบที่เป็นเงินและทรัพย์สินที่ได้จากการบังคับหลักประกันตัวผู้ต้องหาและจำเลยในคดีอาญาที่หลบหนีการปล่อยชั่วคราวที่ได้รับการจัดสรรประจำปีตามมาตรา ๒๑
- (๕) เงินสมทบที่เป็นค่าปรับในคดีอาญาที่ได้รับการจัดสรรประจำปีตามมาตรา ๒๑

(๖) เงินสมทบจากคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยที่ได้รับการจัดสรรประจำปีตามมาตรา ๒๕

(๗) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการรับช่วงสิทธิเพื่อไล่เบียดกับผู้กระทำความผิดอาญาหรือผู้ก่อให้เกิดความเสียหายที่แท้จริงตามมาตรา ๒๔

(๘) เงินกู้โดยอนุมัติของคณะรัฐมนตรี

(๙) ดอกผลของเงินกองทุน

(๑๐) เงินหรือทรัพย์สินที่ผู้บริจาคให้กองทุน

คำอธิบาย กองทุนยุติธรรมเดิมมีรายรับจากแหล่งเดียวคือ งบประมาณของรัฐ ซึ่งจัดสรรให้ปีละประมาณ ๓๐ ถึง ๔๐ ล้านบาท แล้วแต่นโยบายของรัฐบาล ซึ่งปรากฏว่าไม่เพียงพอในภารกิจช่วยเหลือผู้ยากไร้เข้าถึงความยุติธรรมทั้งประเทศ ในขณะที่การช่วยเหลือผู้ยากไร้ในการเข้าถึงความยุติธรรมไม่ได้ขึ้นอยู่กับนโยบายรัฐบาลแต่ละชุด แต่เป็นหน้าที่ที่กำหนดในรัฐธรรมนูญ อีกทั้งการจ่ายค่าตอบแทนผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ยังไม่มีแหล่งเงินทุนในการใช้จ่าย โดยต้องอาศัยงบประมาณของรัฐแต่เพียงอย่างเดียว หากเพิ่มงบประมาณของรัฐให้กับกองทุนยุติธรรมที่มีอยู่แล้วให้ใช้จ่ายเพื่อช่วยเหลือผู้ยากไร้อย่างเต็มที่ก็เป็นการสูญเสียโอกาส (opportunity costs) ในการนำงบประมาณแผ่นดินไปใช้พัฒนาประเทศด้านอื่นๆอีกหลายด้าน ดังนั้นกองทุนยุติธรรมตามพระราชบัญญัติฉบับนี้จึงมีแนวคิดที่จะหารายรับจากหลายทาง โดยใช้หลักการช่วยเหลือเกื้อกูลกันของคนในสังคม (solidarity) ดังนี้

ภารกิจในการช่วยเหลือผู้ยากไร้ในการเข้าถึงความยุติธรรม กองทุนยุติธรรมใหม่นี้จะมีรายรับจากการนำเงินบางส่วนของบุคคลที่เข้าถึงความยุติธรรมหักเข้าเป็นรายรับของกองทุนเพื่อช่วยเหลือผู้ยากไร้ที่ไม่มีโอกาสเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม ซึ่งได้แก่ ค่าธรรมเนียมศาล ค่าทนายความ

ภารกิจอีกด้านหนึ่งของกองทุนยุติธรรม คือ การเยียวยาผู้เสียหายในคดีอาญา รายรับของกองทุนยุติธรรมที่สอดคล้องกับภารกิจนี้ คือ เงินค่าปรับในคดีอาญา เพราะจำเลยเป็นผู้ก่อให้เกิดความเสียหายสมควรที่

จะนำเงินค่าปรับมาเข้ากองทุนเพื่อเยียวยาความเสียหายให้กับผู้เสียหาย นอกจากนี้ กองทุนใหม่ยังมีรายรับจากเงินค่าเบี้ยประกันภัยของสัญญาประกันภัย ไม่ว่าจะประกันชีวิต หรือประกันวินาศภัย ของผู้ทำสัญญาประกันภัยทั้งประเทศก็เป็นรายรับของกองทุนตามอัตราที่คณะกรรมการกำหนด เพราะคนที่พึ่งตนเองได้สามารถซื้อประกันความเสียหายและได้รับเงินการเยียวยาความเสียหายจากบริษัทประกันภัย ในขณะที่ผู้ยากไร้ไม่มีโอกาสดังกล่าว การหักเงินบางส่วนจากสัญญาประกันภัยเข้ากองทุนยุติธรรมเพื่อเยียวยาผู้ที่ไม่มีโอกาสเยียวยาความเสียหายที่ตนได้รับจากคดีอาญาจึงเป็นแนวทางขยายการเยียวยาความเสียหายให้กับผู้เสียหายได้มากขึ้น แนวคิดการหักเงินเบี้ยประกันภัยจากสัญญาประกันภัยเข้ากองทุนเพื่อเยียวยาความเสียหายให้กับผู้เสียหายในคดีอาญามีที่มาจากกฎหมายกองทุนเยียวยาผู้เสียหายของประเทศฝรั่งเศส

ภารกิจในการเยียวยาจำเลยที่ถูกขกฟ้องในคดีอาญา ซึ่งเป็นผู้บริสุทธิ์ที่ต่อสู้ตามกระบวนการยุติธรรมและไม่หนี เงินที่ใช้ในการเยียวยาจำเลยที่บริสุทธิ์นี้ควรมีที่มาจากจำเลยที่หลบหนีจากกระบวนการยุติธรรม ดังนั้น เงินสมทบเข้ากองทุนอีกส่วนหนึ่งจึงเป็นเงินและทรัพย์สินที่ได้จากการบังคับหลักประกันตัวผู้ต้องหาและจำเลยในคดีอาญาที่หลบหนีการปล่อยชั่วคราว

การนำเงินสมทบเข้ากองทุนจากแหล่งต่างๆเพื่อใช้จ่ายตามภารกิจของกองทุนเป็นแนวคิดที่ทำให้กองทุนมีรายรับที่มากขึ้น อยู่ได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องพึ่งพางบประมาณของรัฐมากเกินไป แต่อย่างไรก็ดี รัฐยังคงมีหน้าที่ส่งเงินสมทบให้กับกองทุนอยู่เสมอ

นอกจากนี้กองทุนยุติธรรมอาจมีรายรับจากเงินกู้ ดอกผลของทรัพย์สินของกองทุน และเงินที่มีผู้บริจาคให้ซึ่งแนวคิดนี้เป็นการเปิดช่องให้กองทุนมีรายรับหลากหลายจากแหล่งต่างๆซึ่งนำแนวคิดนี้มาจากพระราชบัญญัติกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร พ.ศ.๒๕๕๔ ม.๖

มาตรา ๗ กองทุนใช้จ่ายเงินของกองทุนในกิจการดังต่อไปนี้

(๑) สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง ทางอาญา ทางปกครอง หรือการบังคับคดีให้กับแก่ผู้ยากไร้

(๒) สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจ้างทนายความในการดำเนินคดีแพ่ง คดีอาญา คดีปกครอง หรือการบังคับคดีของผู้ยากไร้

(๓) สนับสนุนค่าประกันตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยที่เป็นผู้ยากไร้ในคดีอาญา

(๔) สนับสนุนค่าตอบแทนแก่ผู้เสียหายในคดีอาญาตามจำนวนที่กำหนดตามมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔

(๕) สนับสนุนค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาตามจำนวนที่กำหนดตามมาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔

คำอธิบาย ค่าใช้จ่ายของกองทุนยุติธรรมใหม่นี้ส่วนหนึ่งคงไว้เหมือนกองทุนยุติธรรมเดิมที่ตั้งโดยระเบียบกระทรวงยุติธรรม โดยได้รวมค่าใช้จ่ายในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม (access to the justice) ในความหมายอย่างกว้างไว้เป็นรายการเดียว โดยโยงไปที่บทนิยามที่ทำหน้าที่ให้ความหมายและแจกแจงรายการต่างๆ ส่วนที่เพิ่มขึ้นคือภารกิจในการสนับสนุนค่าตอบแทนผู้เสียหายกับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา ซึ่งเป็นภารกิจอีกส่วนหนึ่งของกองทุนยุติธรรมที่ดั่งขึ้นใหม่

มาตรา ๘ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ถือว่าเงินและทรัพย์สินของกองทุนตามมาตรา ๖ เป็นกรรมสิทธิ์ของกองทุน โดยไม่ต้องนำส่งกระทรวงการคลังเป็นรายได้แผ่นดิน และไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี

คำอธิบาย มาตรานี้มีที่มาจากพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. ๒๕๓๗ ม. ๒๘ ด้วยเหตุที่ต้องการให้กองทุนสามารถใช้จ่ายได้คล่องตัว จึงไม่ต้องนำส่งเป็นรายได้แผ่นดิน และเป็นทรัพย์สินของรัฐ จึงไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี

มาตรา ๕ การรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน และการจัดหาผลประโยชน์ของกองทุน ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงยุติธรรม

คำอธิบาย มาตรานี้มีที่มาจากพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. ๒๕๓๗ ม. ๒๕ คณะกรรมการมีอำนาจออกระเบียบเกี่ยวกับการเงินรวมทั้งการจัดหาผลประโยชน์ของกองทุนได้

มาตรา ๑๐ ภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันสิ้นปีปฏิทิน ให้กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพเสนอบคูลและรายงานการรับจ่ายเงินกองทุนในปีที่ล่วงมาแล้วต่อสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินเพื่อตรวจสอบรับรองและเสนอต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณา

งบดุลและรายงานการรับจ่ายเงินตามวรรคแรกให้คณะกรรมการเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบและจัดให้มีการประกาศในราชกิจจานุเบกษา

คำอธิบาย มาตรานี้มีที่มาจาก พระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ.๒๕๓๗ มาตรา ๓๐ เมื่อกองทุนมีความเป็นอิสระและมีความคล่องตัวสูงในการใช้จ่ายเงิน ระบบการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินก็ต้องเข้มข้นขึ้นเช่นเดียวกัน จึงกำหนดให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินทำหน้าที่ตรวจสอบรับรองงบดุลและรายงานการรับจ่ายเงินกองทุน และเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ นอกจากนี้ต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษาเพื่อให้ประชาชนรับทราบและติดตามตรวจสอบได้อีกทางหนึ่ง

มาตรา ๑๑ ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้รัฐบาลจัดสรรเงินอุดหนุนจากงบประมาณรายจ่ายประจำปีให้แก่กองทุน

คำอธิบาย มาตรการนี้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของรัฐบาลที่จะต้องจัดสรรเงินอุดหนุนจากงบประมาณรายจ่ายประจำปีให้แก่กองทุน

มาตรา ๑๒ ให้ผู้ที่บริจาคเงินหรือทรัพย์สินอื่นให้แก่กองทุนได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้โดยการตราเป็นพระราชกฤษฎีกาตามประมวลรัษฎากร

คำอธิบาย มาตรการนี้มีที่มาจากพระราชบัญญัติกองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๖ โดยกำหนดขึ้นเป็นการสนับสนุนให้ประชาชนบริจาคเงินให้กองทุนยุติธรรมและนำไปใช้หักภาษีได้โดยการตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

หมวด ๒

คณะกรรมการกองทุนยุติธรรม

มาตรา ๑๓ ให้มี “คณะกรรมการกองทุนยุติธรรม” ประกอบด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม เป็นประธาน ปลัดกระทรวงยุติธรรม เป็นรองประธาน รองปลัดกระทรวงยุติธรรม ผู้แทนกระทรวงการคลัง ผู้แทนสำนักงานงบประมาณ เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เลขาธิการคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย นายกสภานายความ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เรื่องการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนอันเป็นที่ประจักษ์ที่รัฐมนตรีแต่งตั้งอีกแปดคน เป็นกรรมการ อธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพเป็นกรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการอาจแต่งตั้งข้าราชการในกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพอีกไม่เกินสองคนทำหน้าที่ผู้ช่วยเลขานุการ

คำอธิบาย คณะกรรมการกองทุนยุติธรรมมีองค์ประกอบจากภาครัฐและภาคประชาชนเข้ามาร่วมในการบริหารกองทุนยุติธรรม โดยกำหนดให้ตัวแทนภาครัฐและภาคเอกชนมีจำนวนเท่าๆกัน โดยนำผู้มีส่วนได้เสียในการส่งเงินเป็นรายรับของกองทุนเข้ามาเป็นองค์ประกอบของคณะกรรมการด้วย

มาตรา ๑๔ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

- (๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด
- (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่า ๓๕ ปีบริบูรณ์
- (๓) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (๔) ไม่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้บริหารในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กรรมการหรือผู้ดำรงตำแหน่งบริหารในพรรคการเมือง ที่ปรึกษาพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่ในพรรคการเมือง
- (๕) ไม่เป็นผู้อยู่ระหว่างถูกสั่งให้พักราชการ หรือถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน
- (๖) ไม่เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ เพราะกระทำผิดวินัย
- (๗) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ
- (๘) ไม่เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะร่ำรวยผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ
- (๙) ไม่เคยถูกวุฒิสภามีมติให้ถอดถอนจากตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

คำอธิบาย มาตรการนี้กำหนดคุณสมบัติของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งใช้แนวคิดเดิมจากระเบียบ
กระทรวงยุติธรรมว่าด้วยกองทุนยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๓ ข้อ ๑๐

มาตรา ๑๕ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี โดยอาจได้รับการแต่งตั้งอีกได้
ไม่เกินหนึ่งวาระทั้งกรณีติดต่อกันหรือกรณีเว้นระยะเวลา

นอกจากการพ้นจากตามวาระแล้ว กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๑๔

(๔) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมให้ออก เพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือ
หย่อนความสามารถ

คำอธิบาย มาตรการนี้กำหนดวาระของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิและเงื่อนไขการพ้นจากตำแหน่งของ
กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

มาตรา ๑๖ ให้คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดนโยบาย แนวทาง มาตรการในด้านการบริหารและการจัดการกองทุน

(๒) ออกระเบียบว่าด้วยการรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน และการจัดหาผลประโยชน์ของ
กองทุนตามมาตรา ๕ และระเบียบปฏิบัติอื่นเพื่อใช้ในการดำเนินงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกองทุน

(๓) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และอัตราเงินสมทบที่หน่วยงานอื่นต้องส่งให้เป็นรายรับของกองทุนตามมาตรา ๖

(๔) พิจารณาการรับช่วงสิทธิจากผู้เสียหายหรือจำเลยในคดีอาญาเพื่อไปไต่เบียดกับผู้กระทำความผิดอาญาหรือผู้ก่อให้เกิดความเสียหายที่แท้จริง

(๕) แต่งตั้งคณะทำงานหรือทนายความเพื่อดำเนินคดีตามวัตถุประสงค์ของกองทุน

(๖) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และประเภทของการสนับสนุนเงินหรือค่าใช้จ่ายของกองทุน

(๗) กำหนดคุณสมบัติของผู้ยากไร้ที่มีสิทธิได้รับความช่วยเหลือจากกองทุน

(๘) มีหนังสือเรียกให้บุคคลหรือหน่วยงานมาให้ถ้อยคำ ข้อมูล หรือเอกสารที่จำเป็นในการดำเนินงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุน

(๙) ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกองทุน

(๑๐) พิจารณางบดุลและรายงานการรับจ่ายเงินกองทุนในปีที่ล่วงมาแล้วเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีตามมาตรา ๑๐

คำอธิบาย มาตรานี้กำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ โดยทำหน้าที่เป็นผู้บริหารกองทุนยุติธรรม ส่วนอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาอนุมัติเงินสนับสนุนนั้นแบ่งเป็นสองประการคือ ในเรื่องของการอนุมัติเงินสนับสนุนการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม เป็นหน้าที่ของ “คณะอนุกรรมการพิจารณาคำขอรับการช่วยเหลือจากกองทุนยุติธรรม” ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๕ ของพระราชบัญญัติฉบับนี้ ในเรื่องของการอนุมัติเงินช่วยเหลือผู้เสียหายและจำเลยที่ถูกกฟ้องคดีอาญา เป็นหน้าที่ของ “คณะกรรมการพิจารณาคำตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา” ที่ตั้งโดย “พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔”

มาตรา ๑๗ การประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งจึงจะเป็นองค์ประชุม การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเอาเสียงข้างมาก ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

คำอธิบาย มาตรานี้กำหนดองค์ประชุมและวิธีการออกเสียงในที่ประชุม

มาตรา ๑๘ การปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการให้มีฐานะเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

คำอธิบาย มาตรานี้กำหนดให้การปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการทุกคนไม่ว่าจะมาจากภาครัฐหรือภาคประชาชนให้มีฐานะเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งจะมีผลสองประการคือ ประการที่หนึ่งในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายนี้ กรรมการได้รับความคุ้มครองตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๑๓๖ ถึงมาตรา ๑๔๖ ประการที่สอง ในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายนี้ หากกรรมการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ เช่นทุจริตต่อตำแหน่งหน้าที่ กรรมการจะต้องรับโทษหนักตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๑๔๗ ถึงมาตรา ๑๖๖

มาตรา ๑๙ ให้คณะกรรมการแต่งตั้ง “คณะอนุกรรมการพิจารณาคำขอรับการช่วยเหลือจากกองทุนยุติธรรม” ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาอนุมัติการสนับสนุนค่าใช้จ่ายของกองทุนยุติธรรมให้กับผู้ยื่นคำขอตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด และรายงานผลการยื่นคำขอและการอนุมัติให้คณะกรรมการทราบทุกสามเดือน

ให้นำบทบัญญัติในมาตรา ๑๔ มาตรา ๑๕ มาตรา ๑๗ และมาตรา ๑๘ มาใช้กับคณะอนุกรรมการพิจารณาคำขอรับการช่วยเหลือจากกองทุนยุติธรรมโดยอนุโลม

คำอธิบาย คณะกรรมการเป็นผู้วางนโยบายและกำหนดหลักเกณฑ์ต่างๆ แต่องค์กรที่มีอำนาจหน้าที่อนุมัติเงินช่วยเหลือคือ คณะอนุกรรมการพิจารณาคำขอรับการช่วยเหลือจากกองทุนยุติธรรม และคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาที่ตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔

หมวด ๓

การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม

มาตรา ๒๐ ผู้ยากไร้มีสิทธิยื่นคำขอรับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง ทางอาญา และทางปกครอง โดยยื่นคำขอที่กองทุนยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม

คณะอนุกรรมการพิจารณาคำขอรับการช่วยเหลือจากกองทุนยุติธรรมเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาและอนุมัติคำขอตามวรรคแรก และแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ยื่นคำขอทราบโดยเร็ว

คำอธิบาย การช่วยเหลือผู้ยากไร้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอาจทำได้ทั้งทางแพ่ง ทางอาญาและทางปกครอง โดยผู้ยากไร้สามารถยื่นคำขอโดยตรงที่กองทุนยุติธรรม และคณะอนุกรรมการเป็นผู้พิจารณาอนุมัติ

มาตรา ๒๑ ให้สำนักงานศาลยุติธรรมนำส่งเงินสมทบประจำปีประเภทค่าขึ้นศาล เงินและทรัพย์สินที่ได้จากการบังคับหลักประกันตัวผู้ต้องหาและจำเลยในคดีอาญาที่หลบหนีการปล่อยชั่วคราว และเงินค่าปรับในคดีอาญาให้แก่กองทุนยุติธรรม ตามอัตราที่คณะกรรมการกำหนด

คำอธิบาย รายรับทางหนึ่งของกองทุนยุติธรรมคือค่าธรรมเนียมศาล เงินและทรัพย์สินที่ได้จากการบังคับหลักประกันตัวผู้ต้องหาและจำเลยในคดีอาญาที่หลบหนีการปล่อยชั่วคราว และเงินค่าปรับในคดีอาญา คณะกรรมการจะพิจารณาและกำหนดอัตราที่สำนักงานศาลยุติธรรมต้องส่งเป็นรายรับของกองทุนยุติธรรม โดยสามารถปรับอัตราขึ้นและลงได้ตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร

มาตรา ๒๒ สำนักงานทนายความที่ได้รับอนุญาตจากสภาทนายความมีหน้าที่ต้องส่งเงินสมทบให้กองทุนยุติธรรมตามอัตราที่คณะกรรมการกำหนด โดยสภาทนายความเป็นผู้จัดเก็บเงินสมทบดังกล่าวแล้ว นำส่งเงินสมทบประจำปีประเภทค่าทนายความให้แก่กองทุนยุติธรรม

คำอธิบาย แนวคิดตามมาตรานี้คือนำเงินค่าว่าความบางส่วนที่ลูกความต้องเสียเข้าสู่กองทุนยุติธรรม โดยสภาทนายความเป็นคนกลางในการเก็บเงินจากสำนักงานทนายความที่ได้รับอนุญาต และนำส่งเงินดังกล่าวให้กองทุนยุติธรรมตามอัตราที่คณะกรรมการกำหนด ภาระทางการเงินที่แท้จริงไม่ได้อยู่ที่สำนักงานทนายความ หรือ สภาทนายความ แต่จะถูกผลักไปให้ลูกความ

หมวด ๔

การเยียวยาผู้เสียหายในคดีอาญาและจำเลยที่ถูกกักฟ้องคดีอาญา

มาตรา ๒๓ ให้จ่ายเงินจากกองทุนยุติธรรมเป็นค่าตอบแทนผู้เสียหายในคดีอาญา และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ตามที่คณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาพิจารณาอนุมัติ

หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไขการยื่นคำขอ การพิจารณา และการอนุมัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔

คำอธิบาย เนื่องจากระบบการจ่ายเงินเยียวยาผู้เสียหายและจำเลยที่ถูกขกฟ้องคดีอาญาถูกกำหนดขึ้นและดำเนินการได้เป็นอย่างดีแล้วตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ แต่ปัญหาของระบบเดิมอยู่ที่การขาดกองทุนที่รับภาระทางการเงินดังกล่าวแทนรัฐและการขาดการรับช่วงสิทธิของผู้ได้รับการช่วยเหลือเพื่อไปไต่เบียดกับผู้ก่อให้เกิดความเสียหายที่แท้จริง ดังนั้นพระราชบัญญัติฉบับนี้จึงไม่ไปเปลี่ยนแปลงระบบการเยียวยารูปแบบเดิมแต่อย่างใด เพียงแต่กำหนดให้กองทุนยุติธรรมทำหน้าที่เป็นแหล่งเงินทุนในการเยียวยาผู้เสียหายหรือจำเลยที่ถูกขกฟ้องในคดีอาญาเท่านั้น และใช้กลไกของความเป็นนิติบุคคลของกองทุนยุติธรรมเข้ารับช่วงสิทธิจากผู้ได้รับการเยียวยา เพื่อแก้ไขปัญหากระบวนการเยียวยาแบบเดิมให้ดีขึ้น ส่วนระบบการพิจารณาอนุมัติให้มีการเยียวยาหรือไม่อย่างไรเป็นไปตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายฯ ปี พ.ศ. ๒๕๔๔ และระเบียบที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๒๔ เมื่อกองทุนจ่ายเงินค่าตอบแทนผู้เสียหาย หรือค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาตามมาตรา ๒๓ แล้ว ให้กองทุนรับช่วงสิทธิของผู้เสียหายหรือจำเลยเพื่อไปใช้สิทธิไต่เบียดผู้กระทำความผิดอาญาหรือผู้ก่อให้เกิดความเสียหายที่แท้จริง

เมื่อกองทุนได้รับเงินหรือทรัพย์สินจากการใช้สิทธิไต่เบียดตามความในวรรคแรกแล้ว ให้นำเงินหรือทรัพย์สินดังกล่าวส่งเป็นรายรับของกองทุน

ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยเรื่องการรับช่วงสิทธิตั้งแต่มาตรา ๒๒๖ ถึงมาตรา ๒๓๒ มาใช้บังคับกับกองทุน โดยอนุโลม

คำอธิบาย ระบบการเยียวยาผู้เสียหายหรือจำเลยที่ถูกยกฟ้องคดีอาญาคือระบบที่รัฐมีหน้าที่รับผิดชอบที่จะต้องจ่ายค่าเสียหายให้กับผู้เสียหายหรือจำเลยที่ถูกยกฟ้องคดีอาญาไปก่อน และรัฐสามารถรับช่วงสิทธิไปได้ เบียดกับผู้ก่อให้เกิดความเสียหายที่แท้จริงได้ เช่นผู้กระทำความผิดทางอาญาที่ก่อให้เกิดความเสียหาย ระบบดังกล่าวทำให้กองทุนยุติธรรมได้รับรายรับเพิ่มขึ้นจากการรับช่วงสิทธิเพื่อการไต่เบียด แนวคิดนี้มีที่มาจากระบบการเยียวยาผู้เสียหายในคดีอาญาของประเทศฝรั่งเศส

มาตรา ๒๕ ให้บริษัทประกันภัยที่ได้รับใบอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการประกันวินาศภัยและกฎหมายว่าด้วยการประกันชีวิตมีหน้าที่ต้องนำส่งเงินสมทบประจำปีตามอัตราที่คณะกรรมการกำหนด โดยสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยเป็นผู้จัดเก็บเงินสมทบดังกล่าวแล้ว นำส่งเงินสมทบประจำปีให้กับกองทุน

คำอธิบาย เงินสมทบกองทุนยุติธรรมบางส่วนมีที่มาจากค่าเบียดประกันภัยของสัญญาประกันภัยที่ทำขึ้นทั้งประเทศ โดยผู้เอาประกันต้องจ่ายเงินเพิ่มขึ้นเมื่อซื้อประกันภัยในรูปแบบต่างๆ โดยที่บริษัทประกันภัยจะเก็บเงินส่วนเพิ่มนี้ส่งให้กับสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (กรมการประกันภัยเดิม) และสำนักงานจะส่งเงินดังกล่าวเป็นรายรับของกองทุนยุติธรรม วิธีการเก็บเงินแบบนี้ถูกนำไปปฏิบัติแล้วในปัจจุบันเพราะบริษัทประกันภัยมีหน้าที่ต้องส่งเงินเป็นค่าใช้จ่ายของสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยอยู่แล้ว มาตรการนี้จึงใช้ระบบการจัดเก็บแบบที่สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยได้ดำเนินการอยู่แล้วนั่นเอง แต่สำนักงานจะต้องส่งเงินบางส่วนไปที่กองทุนยุติธรรม ภาระที่แท้จริงไม่ได้อยู่ที่สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย หรือบริษัทประกันภัย เพราะท้ายที่สุดก็จะผลักภาระไปให้ผู้เอาประกันในรูปแบบของการเก็บภาษี

มาตรา ๒๖ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

คำอธิบาย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรงกองทุนยุติธรรมเป็นผู้ที่เหมาะสมในการรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ : - เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัตินี้ คือ โดยที่กองทุนยุติธรรมที่จัดตั้งและดำเนินงานภายใต้ระเบียบกระทรวงยุติธรรมยังไม่สามารถให้ความช่วยเหลือผู้ยากไร้ในการเข้าถึงความยุติธรรมได้อย่างเต็มที่เนื่องจากงบประมาณที่จำกัดที่มาจากภาครัฐแต่เพียงฝ่ายเดียว การทำให้กองทุนยุติธรรมมีความสามารถทางการเงินที่เพียงพอต่อภารกิจในการช่วยเหลือผู้ยากไร้ในการเข้าถึงความยุติธรรมนั้นจำเป็นต้องอาศัยเงินสมทบจากภาคส่วนต่างๆที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมตามหลักการช่วยเหลือเกื้อกูลกันของคนในสังคม อีกทั้งภารกิจในการอำนวยความสะดวกยุติธรรมยังมีอีกส่วนหนึ่งคือการเยียวยาผู้เสียหายในคดีอาญาและจำเลยที่ถูกยกฟ้องในคดีอาญาตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ภารกิจดังกล่าวยังคงอาศัยงบประมาณแผ่นดินแต่เพียงอย่างเดียวทำให้การเยียวยาเป็นไปได้อย่างจำกัดและไม่ทั่วถึง การให้กองทุนยุติธรรมเป็นผู้จ่ายเงินค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาจึงเป็นแนวทางการขยายขอบเขตของการเยียวยาและเพิ่มประสิทธิภาพการเยียวยาบุคคลดังกล่าว อีกทั้งกองทุนยุติธรรมที่มีฐานะเป็นนิติบุคคลยังสามารถรับช่วงสิทธิไปได้กับผู้กระทำความผิดทางอาญาหรือผู้ก่อให้เกิดความเสียหายที่แท้จริงได้ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

แผนผังระบบกองทุนยุติธรรม

ผศ.ดร. ปกป้อง ศรีสนิท

